O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

SAMARQAND IQTISODIYOT VA SERVIS INSTITUTI

Ro'yxatga olindi
№_____
"29" 08 2024 yil

"TASDIQLAYMAN"
Samarqand iqtisodiyot va servis instituti rektori
_____M.E. Po'latov
"____" _____2024 yil

"SUG'URTA ISHI"

fani bo'yicha

FAN DASTURI

Bilim sohasi: 400 000 - Biznes, boshqaruv va huquq

Ta'lim sohasi: 410 000 - Biznes va boshqaruv

Ta'lim yo'nalishi: 5230900 – Buxgalteriya hisobi va audit (tarmoqlar bo'yicha) sirtqi ta'lim

Samarqand – 2024

I. FAN MAZMUNI.

"Sug'urta ishi" fanining ishchi o'quv dasturi sug'urta ishini tashkil qilishning nazariy va amaliy asoslari hamda sug'urta munosabatlarida qatnashuvchi tomonlarning huquq va majburiyatlariga tegishli mavzularni qamrab oladi. Mazkur dastur bakalavriat yo'nalishlariga mo'ljallangan bo'lib bo'lg'usi mutaxasis kasb-korining qanday bo'lishidan qat'iy nazar, sug'urta ishini tashkil qila bilishi, sug'urtaning nazariy jihatdan mohiyatini tushunib yetishi, sug'urta tariflarini belgilash usullarining sir asrorlarini idrok etishi talab qilinadi.

Dasturda talabalar mustaqil ishlab qo'shimcha bilim olishlari, yozma ishlar tayyorlashlarini hisobga olib bir qator nazariy va amaliy masalalar kengroq berildi.

Talabalarning sug'urta nazariyasi va amaliyoti bo'yicha tafakkurini shakllantirishda sug'urta nazariyasi va amaliyoti fani sug'urta ishi bilan bog'liq fanlar bilan chambarchas bog'liq hisoblanadi. Sug'urta nazariyasi va amaliyoti – O'zbekiston sug'urta bozorida sug'urta ishini samarali yuritish va sug'urta bozorini rivojlantirish yuzasidan amaliy bilimlarni puxta egallab olish imkoniyatini beruvchi fanlar turkumiga kiruvchi nazariy fandir.

"Sug'urta ishi" fanining mazkur ishchi o'quv dasturi O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 7 fevraldagi "O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha Harakatlar strategiyasi to'g'risida"gi PF-4947-sonli Farmoni, 2017 yil 20 apreldagi "Oliy ta'lim tizimini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-2909-sonli Qarori, 2017 yil 27 iyuldagi "Oliy ma'lumotli mutaxassislar tayyorlash sifatini oshirishda iqtisodiyot sohalari va tarmoqlarining ishtirokini yanada kengaytirish chora-tadbirlari to'g'risida" PQ-3151-son Qarori hamda 2018 yil 5 iyundagi "Oliy ta'lim muassasalarida ta'lim sifatini oshirish va ularning mamlakatda amalga oshirilayotgan keng qamrovli islohotlarda faol ishtirokini ta'minlash bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi PQ-3775-sonli Qarori va 2019 yil 2 avgustdagi "O'zbekiston Respublikasining sug'urta bozorini isloh qilish va uning jadal rivojlanishini ta'minlash chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-4412-sonli asosiy qoidalariga muvofiq ishlab chiqilgan va unda "Sug'urta nazariyasi va amaliyoti" fanini o`qitishda zarur bo`lgan asosiy jihatlar yoritilgan.

O'QUV FANNING DOLZARBLIGI VA OLIY KASBIY TA'LIMDAGI O'RNI

Sug'urta ishi – sug'urtaning nazariy asoslarini klassik va zamondosh iqtisodchilar qarashlariga tayangan holda xo'jalik yurituvchi sub'ektlar o'rtasida yuzaga keladigan turli xil hodisalarni oldini olishda xizmat qiladi. Hozirda sug'urta nazariyasida qo'llanilmaydigan yoki tatbiq etilmaydigan sohaga biror-bir misol keltirish amri mahol. U tobora ko'plab fanlarning nazariy va tadqiqiy izlanishlarida universal vositaga aylanib bo'ldi. Bugungi kunda sug'urta sohasidagi barcha

bilimlarimizni tizimga soluvchi, tabiat va jamiyatdagi real jarayonlarni sug'urta nazariyasi yordamida o'rganuvchi fandan iborat.

Fanning ishlab chiqarishdagi o'rnini raqobatbardosh kadrlarni tayyorlashda, innovatsion ishlanmalar asosida sug'urta sohasini rivojlantirishda, o'quv-ilmiy-ishlab chiqarish majmualari shakllanishida, malakaviy va tadqiqot amaliyotlari o'tkazilishida, hamkorlikdagi texnologik ishlanmalarda, boshqaruvning zamonaviy shakllari bo'yicha malaka oshirishlarni tashkil etilishida, amaliyotchi mutaxassislarni muammoli ma'ruzalarga va o'quv jarayoniga jalb etilishida, soha bitiruvchilarini muntazam ish o'rinlari bilan ta'minlash jarayonidagi uzviylikda ko'rish mumkin.

FANNING MAQSAD VA VAZIFALARI

Fanni o'qitishdan maqsad – talabalarga O'zbekistonda jamiyatni modernizatsiyalash va iqtisodiyotni bozor tamoyillari asosida isloh qilish sharoitida sug'urtaning nazariy asoslarini klassik va zamondosh iqtisodchilar qarashlariga tayangan holda o'rgatishdan iborat.

Fanning vazifasi – talabalarga sug'urtaning shakllanish tarixi va rivojlanish bosqichlari; sug'urta munosabatlarida qo'llaniladigan ibora va tushunchalar; sug'urta munosabatlarida tavakkalchilikning mavjudligi; sug'urta fondlarini tashkil etish va ularning shakllanishi; sug'urta tashkilotlarida biznes jarayonlarini tashkil etish; sug'urta tashkilotining tashkiliy tuzilmasi; sug'urta tashkilotida ish yuritishni tashkil etish asoslari bo'yicha nazariy-amaliy bilimlarni uzviylik va uzluksizlikda o'rgatishdan iborat.

Fan bo'yicha talabalarning bilim, ko'nikma va malakalariga qo'yidagi talablar qo'yiladi. ***Talaba:***

- O'zbekistonda sug'urtaning shakllanish tarixi va rivojlanish bosqichlari;
- sug'urta fondlarini tashkil etish va ularning shakllanishi;
- sug'urta bozori infratuzilmasi sub'ektlari;
- sug'urta tashkiloti tashkiliy tuzilmasi ***haqida tasavvurga ega bo'lishi;***
    - sug'urta tavakkalchiligi tushunchasi;
    - sug'urta kompaniyasida tavakkalchiliklarni boshqarish asoslari;
    - sug'urtani guruhlash va o'tkazish shakllari;
  - sug'urta shartnomasi;
- sug'urta munosabatlarini amalga oshirishni ***bilishi va foydalana olishi***;
    - sug'urta mahsuloti;
    - sug'urta tarifi va sug'urta mukofoti;
    - sug'urta tashkiloti moliyasi;
    - sug'urta kompaniyasining investitsion faoliyati;
    - qayta sug'urtaning iqtisodiy mohiyati va uning sug'urta bozoriga ta'siri;
    - sug'urta bozori va uning rivojlanish qonuniyatlari;

- sug'urta faoliyatini tartibga solish;
- chet mamlakatlar sug'urta bozorining ***ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak;***
- sug'urtalovchilarni davlat ro'yxatidan o'tkazilishi;
- sug'urtalovchini tashkil etish shakllari;
- tarixiy, iqtisodiy va xuquqiy yondashuvlar;
- tijorat asosida faoliyat yurituvchi sug'urta tashkiloti va uning o'zaro sug'urta tashkilotlaridan farqi;
- o'zaro sug'urtalash: uni tashkil etishning tarixiy va zamonaviy shakllari;
- sug'urta munosabatlarini davlat tomonidan tartibga solish bo'yicha ***malakalariga ega bo'lishi kerak.***

FANNI O'QITISHDA INNOVATSION TA'LIM TEXNOLOGIYALARI HAMDA O'QUV MASHG'ULOTLARINI LOYIHALASH

Fanni o'qitishda interfaol, kommunikativ, perspektiv yondashuvlardan maksimal darajada foydalanish, o'quv adabiyotlaridan tashqari autentik materiallar: audio, video, jurnallar, internet manbalaridan o'zlashtirilgan bilimlar majmuasini amaliyotda kuzatilayotgan dalil va hodisalarga bog'lay olish, olingan natijalarni baholash, tahlil qilish orqali kasbiy faoliyat uchun zarur bo'lgan bilim, malaka va kompetensiyalarni innovatsion tafakkur layoqati negizida shakllantirishga alohida e'tibor qaratish talab etiladi.

Yuqoridagilardan kelib chiqib, o'quv mashg'ulotlarini loyihalash jarayonida:
- mezonni tanlash;
- o'quv maqsadlarini toifalash;
- o'quv materiallarini modullashtirish;
- ularni o'rganish, tahlil qilish va qayta ishlash;
- o'rganish natijalarini aniqlash kabi omillarga qaratish orqali ta'lim oluvchida nazariy bilimlar puxta egallanishi hamda ularni amaliyotda qo'llash ko'nikmasini shakllantirish, mustaqil ta'limni samarali tashkil etish talab etiladi.

II. ASOSIY QISM

1. Fanning nazariy mashg'ulotlari mazmuni

1-mavzu. Sug'urtaning iqtisodiy mohiyati va uning bozor munosabatlarida tutgan o'rni

Fanning perdmeti va ob'ekti. Sug'urta haqida tushuncha. Sug'urta iqtisodiy kategoriyasining muhim belgilari. Sug'urta bozor infratuzilmasi va uning tarkibiy qismi. Sug'urta fondlari va ularning shakllanishi. Markazlashgan sug'urta fondlari. O'z-o'zini sug'urtalash fondlari. O'z-o'zini sug'urtalash fondlarining afzallik va kamchilik tomonlari. Sug'urtaning funksiyalari. Sug'urta fondini tashkil etish bilan

bog‘liq funksiyasi. Sug‘urta fondidan foydalanish bilan bog‘liq funksiyasi. Nazorat qilish funksiyasi.

2-mavzu. Sug‘urta munosabatlarida qo‘llaniladigan ibora va tushunchalar

Sug‘urta zaxiralarini shakllanishi bilan bog‘liq atamalar. Sug‘urtalovchi va sug‘urtalanuvchi. Sug‘urta shartnomasi va sug‘urta polisi. Sug‘urta ob’ekti va sub’ekti. Sug‘urta tarifi va sug‘urta mukofoti. Sug‘urta munosabatlarida qatnashuvchi tomonlarning huquq va majburiyatlari. Sug‘urta zaxiralaridan foydalanish bilan bog‘liq atama va tushunchalar. Sug‘urta hodisasi. Sug‘urta summasi va sug‘urta qoplamasi. Sug‘urta javobgarligi hajmi. Sug‘urta riski. Sug‘urta dalolatnomasi. Franshiza. Xalqaro sug‘urta atamalar: “YAshil karta”, “SIF”, “KOF” tushunchalari.

3-mavzu. Shaxsiy sug‘urta

Shaxsiy sug‘urta va uning kelib chiqish tarixi. Shaxsiy sug‘urta ob’ekti va sub’ekti. Shaxsiy sug‘urtaning turlari: hayot sug‘urtasi; tibbiy sug‘urta; maktab o‘quvchilarining baxtsiz hodisalardan sug‘urtalash; fuqorolarni baxtsiz hodisalardan sug‘urtalash; fuqorolarning sog‘ligini kasalliklardan sug‘urtalash; fuqoroni ma’lum yoshgacha etishishini sug‘urtalash; vafot etish holatidan uzoq muddatli sug‘urtalash; chet elga ketuvchilarni kasalliklardan sug‘urtalash. zarurligi va shartlari. Baxtsiz hodisalardan ehtiyot shart sug‘urta qilish. Sug‘urta muddati; sug‘urta hodisalari; tomonlarning huquq va majburiyatlari; umumiy istisnolar; tibbiy xizmat haqini to‘lash va uni tashkil etish. Majburiy davlat sug‘urtasi haqida tushuncha. Harbiy xizmatchilarni majburiy davlat sug‘urtasi–ijtimoiy muhofazaning muhim vositasi. Sug‘urta tarifi va sug‘urta summasi. Sug‘urta mukofotini hisoblash va sug‘urtalovchiga to‘lash muddati. Sug‘urta polisini rasmiylashtirish. Umumiy istisnolar. Sug‘urta summalarini to‘lash bilan bog‘liq hujjatlarni rasmiylashtirish.

4-mavzu. Majburiy davlat sug‘urta turlari va ularni o‘ziga xos xususiyatlari

Majburiy sug‘urta haqida tushuncha va uni o‘tkazishdagi asosiy shartlar. Majburiy sug‘urtani amalga oshirishning huquqiy asoslari. Yo‘lovchilarni baxtsiz hodisalardan majburiy sug‘urtalash: sug‘urta tariflari va summasi, shartlari. Sug‘urta hodisasi ro‘y berganda tomonlar o‘rtasida yuzaga keladigan o‘zaro munosabatlar. Mudofaa vazirligi, Ichki ishlar vazirligi, Favqulodda vaziyatlar vazirligi va Milliy xavfsizlik xizmati harbiy xizmatchilari hamda xodimlarini majburiy davlat sug‘urtasi.

5-mavzu. Javobgarlikni sug'urta qilish

Fuqarolik javobgarligi haqida tushuncha. Sug'urta ob'ektlari va sub'ektlari. O'zbekiston Respublikasining "Transport vositalari egalarining fuqarolik javobgarligini majburiy sug'urta qilish to'g'risida" Qonunning iqtisodiy mazmuni. "Ish beruvchining fuqarolik javobgarligini majburiy sug'urta qilish to'g'risida"gi Qonunning mazmun mohiyati. Xorijiy avtotransport vositalari egalarining uchinchi shaxslar oldidagi fuqarolik javobgarligini sug'urta qilish. Kasbiy javobgarlik sug'urtasi. Sug'urta tarifi va sug'urta summasi. Sug'urta mukofotini to'lash va sug'urta polisini rasmiylashtirish. Sug'urtalashning asosiy shartlari: sug'urta risklari; tomonlarning huquq va majburiyatlari; umumiy istisnolar; sug'urta muddati; regress va subrogatsiya. Sug'urta shartnomasini bekor qilish va tugatish. Sug'urta hodisasi ro'y berganda taqdim etiladigan hujjatlar. Etkazilgan zararlarni aniqlash, to'lanadigan sug'urta summalarini hisoblash va ularni sug'urta dalolatnomasida aks ettirilishi.

6-mavzu. Yuridik va jismoniy shaxslarning mol-mulkini sug'urtalash

Mulk sug'urtasining mohiyati. Sug'urta ob'ekti va sub'ektlari. Sug'urtalashning asosiy shartlari. Sug'urta tarifini hisoblash. Sug'urta mukofotini to'lash. Sug'urta polisini rasmiylashtirish. Sug'urta shartnomasini kuchga kirishi va ijro etilishi. SHartli va shartsiz franshiza. Sug'urta monitoringi. Umumiy istisnolar. Subrogatsiya va regress. Sug'urta da'volarini ko'rib chiqish va tartibga solish mexanizmi. Avtotransport vositalarini sug'urtalashning zarurligi. Sug'urta manfaati. Avtotransport vositalarini sug'urtasi bo'yicha sug'urta shartnomalari tuzish. Sug'urta risklari. Avtotransport vositalarini sug'urtasi bo'yicha tarif stavkalarini aniqlanishi. Sug'urta mukofotini hisoblash va to'lash. Avtotransport sug'urtasida franshiza. Sug'urta polislarini rasimiylashtirish va taqdim etish. Avtotransport sug'urtasida yo'l qo'yiladigan umumiy istisnolar. Havo transportini sug'urtasi. YUklarni sug'urtasi. Qishloq xo'jaligi sug'urtasi.

7-mavzu. Qishloq xo'jaligini sug'urtalash

Qishloq xo'jalik hayvonlarini sug'urta qilishning zarurligi va ahamiyati. Sug'urta sub'ekti va ob'ekti. Sug'urta faoliyati klassifikatori 8 va 9-klasslarining mazmun-mohiyati. Sug'urtalovchi va sug'urtalanuvchilar hamda ular o'rtasidagi munosabatlarni shartnoma orqali tartibga solish asoslari. Benefitsiar. Qishloq xo'jaligi tovar ishlab chiqaruvchilariga tegishli mol-mulklar va ularni sug'urta qilishning zarurligi. Qishloq xo'jalik ekinlari bo'yicha hosilni kamayishi natijasida ko'riladigan moliyaviy zarar-sug'urta ob'ekti sifatida. Kuzgi va bahorgi boshoqli don ekinlari, makkajuxori, paxta va boshqa texnik ekinlar. Sug'urta sub'ektlari.

Qishloq xo'jalik mahsuloti etishtiruvchi xo'jaliklarning ekinlardan kam hosil olish natijasida ko'radigan moliyaviy zarari miqdorini-sug'urta summasini aniqlash uslubi. Sug'urta risklarini tahlil etish.

8-mavzu. Qayta sug'urta qilish asoslari

Qayta sug'urtalashning mohiyati. Qayta sug'urtalash shartnomasining tuzilishi. Tomonlarning huquq va majburiyatlari. Qayta sug'urtalash sohasida qo'llaniladigan asosiy ibora va atamalar. Qayta sug'urtalash shakllari: kvotali qayta sug'urtalash, nisbiy va nonisbiy qayta sug'urtalash. Fakultativ va obligatorli qayta sug'urtalash. CHet mamlakatlarda qayta sug'urtalashning tashkil etilishi.

III. Fanning amaliy mashg`ulotlari mazmuni

1. Sug'urtaning iqtisodiy mohiyati va uning bozor munosabatlarida tutgan o'rni
2. Sug'urta munosabatlarida qo'llaniladigan ibora va tushunchalar
3. Shaxsiy sug'urta
4. Majburiy davlat sug'urta turlari va ularni o'ziga xos xususiyatlari
5. Javobgarlikni sug'urta qilish
6. Yuridik va jismoniy shaxslarning mol-mulkini sug'urtalash
7. Qishloq xo'jaligini sug'urtalash
8. Qayta sug'urta qilish asoslari

IV. MUSTAQIL TA'LIMNINING SHAKL VA MAZMUNI

"Sug'urta ishi" fani bo'yicha talabaning mustaqil ishi shu fanni o'rganish jarayonining tarkibiy qismi bo'lib, uslubiy va axborot resurslari bilan to'la ta'minlangan.

Talabalar auditoriya mashg'ulotlarida pedagog-xodimlarning ma'ruzasini tinglaydilar, misol va masalalar yechadilar. Bundan tashqari ayrim mavzularni kengroq o'rganish maqsadida qo'shimcha adabiyotlarni o'qib referatlar tayyorlaydi hamda mavzu bo'yicha professor o'qituvchi tomonidan berilgan mustaqil ish va testlarni yechadi. Mustaqil ta'lim natijalari reyting tizimi asosida baholanadi.

Uyga vazifalarni bajarish, qo'shimcha darslik va adabiyotlardan yangi bilimlarni mustaqil o'rganish, kerakli ma'lumotlarni izlash va ularni topish yo'llarini aniqlash, internet tarmoqlaridan foydalanib ma'lumotlar to'plash va ilmiy izlanishlar olib borish, ilmiy to'garak doirasida yoki mustaqil ravishda ilmiy manbalardan foydalanib ilmiy maqola va ma'ruzalar tayyorlash kabilar talabalarning darsda olgan bilimlarini chuqurlashtiradi, ularning mustaqil fikrlash va ijodiy qobiliyatini

rivojlantiradi. Shuning uchun ham mustaqil ta'limsiz o'quv faoliyati samarali bo'lishi mumkin emas.

"Sug'urta ishi" fanidan mustaqil ish majmuasi fanning barcha mavzularini qamrab olgan va quyidagi mavzu ko'rinishida shakllantirilgan.

"Sug'urta ishi" fani bo'yicha mustaqil ta'lim mavzulari va uni amalga oshirish shakli

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan topshiriqlar:

1. Qishloq xo'jaligini sug'urtalash
2. Sug'urta fondining shakllanish manbalari
3. Sug'urtaning rivojlanish bosqichlari
4. Sug'urta munosabatlarida qo'llaniladigan ibora va tushunchalar
5. O'zbekistonda sug'urtaning shakllanish tarixi va rivojlanish bosqichlari
6. Sug'urta faoliyatini amalga oshirishning huquqiy asoslari va sug'urta kompaniyalarining tashkiliy-huquqiy shakllari
7. Sug'urtada tarif siyosati
8. Sug'urta bozori va uni davlat tomonidan tartibga solish
9. Sug'urta kompaniyasining moliyaviy asoslari
10. Shaxsiy sug'urta
11. Javobgarlikni sug'urta qilish
12. Majburiy davlat sug'urta turlari va ularni o'ziga xos xususiyatlari
13. Yuridik va jismoniy shaxslaming mol-mulkini sug'urtalash
14. Sug'urtaning iqtisodiy mohiyati va uning bozor munosabatlarida tutgan o'rni
15. Qayta sug'urta qilish asoslari
16. Sug'urta tashkilotining iqtisodiyoti va uni moliyaviy barqarorligi
17. Sug'urta munosabatlarida tavakkalchilikning mavjudligi
18. Sug'urta fondlarini tashkil etish va ulaming shakllanishi
19. Sug'urtani klassifikatsiyalash
20. Sug'urta bozori infratuzilmasi sub'ektlari
21. Sug'urta tashkilotlarida biznes jarayonlarini tashkil etish
22. Sug'urta tashkilotining tashkiliy tuzihnasi
23. Sug'urta tashkilotida ish yuritishni tashkil etish asoslari
24. Sug'urtaning iqtisodiyotdagi ahamiyati
25. Sug'urta munosabatlarining amalga oshish bosqichlari
26. Sug'urta fanining predmeti, ob'ekti, maqsadi va vazifalari
27. Sug'urta zaxiralaridan foydalanish bilan bog'liq atama va tushunchalar
28. Sug'urta tavakkalchiliklardan ko'riladigan iqtisodiy zararlami kamaytirish va bartaraf etishning muhim vositasi
29. Sug'urta xizmatlaridan foydalanish doirasiga qarab klassifikatsiyalash
30. Milliy iqtisodiyotni rivojlanishida sug'urta bozorining roll
31. Sug'urta tashkilotlarida biznes jarayonlarini tashkil etish
32. Sug'urta biznesini tashkil etishga davlat tomonidan qo'yiladigan talablar
33. O'zaro sug'urtalash: uni tashkil etishning tarixiy va zamonaviy shakllari
34. Anderrayteming funksiyasi va vazifalari

35. Sug'urtaning mohiyati yuzasidan g'arb olimlarining qarashlari
36. Jahon iqtisodiyotida dastlabki sug'urta tashkilotlarining vujudga kelishi
37. Sug'urta tarift va sug'urta mukofoti
38. Sug'urta munosabatlarini notarmoq klassifikatsiyasi: ixtiyoriy sug'urta; majburiy sug'urta; majburiy davlat sug'urtasi
39. Sug'urta bozorining turlari
40. Qayta sug'urta turlari.

V. FAN BO'YICHA KURS ISHI (LOYIHASI)

"Sug'urta ishi" fanidan kurs ishi rejalashtirilmagan.

VI. FAN BO'YICHA TALABALAR BILIMINI BAHOLASH VA NAZORAT QILISH MEZONLARI

Fandan talabalarning bilimini baholash 5 baholik tizimda amalga oshiriladi.

Fandan nazorat turlari. Fandan talabalarning bilimini nazorat qilish oraliq va yakuniy nazorat turlarini o'tkazish orqali amalga oshiriladi. Fandan nazorat turlari bo'yicha topshiriqlarning mazmuni talabaning bilimini xolis, ob'ektiv va aniq baholash imkoniyatini ta'minlaydi.

Oraliq nazorat (ON) semestr davomida o'quv jarayoni jadvaliga muvofiq o'quv mashg'ulotlari davomida 2 martagacha o'tkaziladi. (O'quv semestri davomida haftasiga 2 akademik soatdan kam bo'lgan fanlar bo'yicha ON o'tkazilmaydi).

ON bo'yicha talabalarning bilimini baholash fandan o'quv mashg'ulotlarini olib borgan professor-o'qituvchi tomonidan amalga oshiriladi. Talaba fandan yakuniy nazorat turi o'tkaziladigan muddatga qadar ONni topshirgan bo'lishi shart. ONni topshirmagan, shuningdek undan "2" (qoniqarsiz) baholangan talaba yakuniy nazoratga kiritilmaydi.

Yakuniy nazorat (YaN) talabalarning bilimini baholash o'quv mashg'ulotlarini olib bormagan professor-o'qituvchi tomonidan amalga oshiriladi. Fandan o'quv mashg'ulotlarini olib borgan professor-o'qituvchi yakuniy nazoratni o'tkazishda ishtirok etmaydi.

YaN shakli kafedra tomonidan belgilanadi hamda u semestr yakunida o'quv jarayoni jadvaliga muvofiq quyidagi mezonlarga asoslanib o'tkaziladi:

Baho	Talabaning bilimiga qo'yilgan talablarning asoslanishi
5 (a'lo)	talaba mustaqil xulosa va qaror qabul qiladi, ijodiy fikrlay oladi, mustaqil mushohada yuritadi, olgan bilimini amalda qo'llay oladi, fanning (mavzuning) mohiyatini tushunadi, biladi, ifodalay oladi, aytib beradi hamda fan (mavzu) bo'yicha tasavvurga ega deb topilganda;
4 (yaxshi)	talaba mustaqil mushohada yuritadi, olgan bilimini amalda qo'llay oladi, fanning (mavzuning) mohiyatni tushunadi, biladi, ifodalay oladi, aytib beradi hamda fan (mavzu) bo'yicha tasavvurga ega deb topilganda;

3 (qoniqarli)	talaba olgan bilimini amalda qo'llay oladi, fanning (mavzuning) mohiyatni tushunadi, biladi, ifodalay oladi, aytib beradi hamda fan (mavzu) bo'yicha tasavvurga ega deb topilganda;
2 (qoniqarsiz)	talaba fan dasturini o'zlashtirmagan, fanning (mavzuning) mohiyatini tushunmaydi hamda fan (mavzu) bo'yicha tasavvurga ega emas deb topilganda.

Talaba fandan baholanishi natijasidan norozi bo'lgan taqdirda, baholash natijasi e'lon qilingan vaqtdan boshlab 24 soat davomida appelyatsiya berishi mumkin.

YaNga kirmagan yoki kiritilmagan, shuningdek ushbu nazorat turi bo'yicha "2" (qoniqarsiz) baholangan magistrant akademik qarzdor hisoblanadi. Fandan akademik qarzdor magistrantga nazorat turlari(ON va YaN)ni qayta topshirish uchun 1 oy muddat beriladi.

Nazorat turlarini o'tkazilish tartibi buzilganligi aniqlangan hollarda o'tkazilgan nazorat turlarining natijalari bekor qilinishi hamda tegishli nazorat turi qaytadan o'tkazilishi mumkin. Fandan nazorat turi bo'yicha magistrantning bilimi "3" (qoniqarli) yoki "4" (yaxshi) yoxud "5" (a'lo)ga baholanganda, nazorat turini qayta topshirishga yo'l qo'yilmaydi.

Baholash natijalarini qayd qilish. Fandan talabalarning bilimini baholash shu kunning o'zida (yozma ish shaklida amalga oshirlgan hollarda 3 kundan ko'p bo'lmagan muddatda) akademguruh jurnalida qayd etib boriladi. Talaba nazorat turi o'tkazilgan vaqtda uzrli, sabablarsiz qatnashmagan hollarda akadem guruh jurnaliga "0" belgisi yozib qo'yiladi.

VIII. ASOSIY VA QO'SHIMCHA O'QUV ADABIYOTLARI HAMDA AXBOROT MANBALARI

Asosiy adabiyotlar

1. Abduraxmonov I., Abduraimova M., Abdullayeva N. Sug'urta nazariyasi va amaliyoti. Darslik. –T.: Iqtisod-moliya, 2019. – 420 b.

2. Anisimov A. YU. Straxovoe delo: uchebnik i praktikum dlya SPO. – M.: Izdatelstvo YUrayt, 2018. – 186 s.

3. Maslova T. Meditsinskoe straxovanie grajdan. Novshestva, vozmojnosti vыbora. – M.: Bibliotechka RG, 2019. – 192 s.

4. Yuldashev O., Zakirxodjayeva Sh. Hayot sug'urtasi. O'quv qo'llanma. –T.: Iqtisod-moliya, 2019. –384 b.

5. Shennaev X.M., Ochilov I.K., Shirinov S.E., Kenjaev I.G'. Sug'urta ishi. O'quv qo'llanma. T.:, 2014. 247 b.

Qo'shimcha adabiyotlar

6. Mirziyoyev Sh.M. Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va Shaxsiy javobgarlik – har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. – Toshkent: "O'zbekiston" NMIU, 2017. – 104 b.

7. Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. – Toshkent: "O'zbekiston" NMIU, 2017. – 488 b.

8. "O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha harakatlar strategiyasi to'g'risida"gi O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 7 fevraldagi PF-4947-sonli Farmoni.

9. Abduraxmonov I. Sug'urta nazariyasi va amaliyoti. O'quv qo'llanma. –T.: Iqtisod-moliya, 2018. – 380 b.

10. E. V. Straxovanie: kurs leksiy. – Irkutsk: Izd-vo BGU, 2015. – 263 s.

11. Kenjayev I., Matiyazova S., Adilova G. Sug'urta mahsulotlarini sotishni tashkil etish. O'quv qo'llanma. T.: Iqtisod-moliya, 2018. 132 b.

12. Razumovskaya E.A., Fomenko V.V. Straxovoe delo: uchebnoe posobie. – Ekaterinburg: Gumanitarnыy universitet, 2016. – 249 s.

13. Tarasova, YU. A. Straxovanie : uchebnik i praktikum dlya prikladnogo bakalavriata. – M.: Izdatelstvo YUrayt, 2018. – 236 s.

14. Jack Kinder Jr. Garry Kinder "Secrets of Successful Insurance Sales", Napoleon Hill Foundation, UK, 2012.

15. Robert H., II Jerry, Douglas S. Richmond "Understanding Insurance Law", LexisNexis; 5 edition, UK, 2012.

16. Rene Doff "Risk Management for Insurers, Third Edition", Risk Books, 2015.

Internet saytlari

17. www.gov.uz (O'zbekiston Respublikasi xukumat portali)

18. www.lex.uz (O'zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari bazasi)

19. www.mf.uz (O'zbekiston Respublikasi Moliya Vazirligining rasmiy sayti)

20. www.znay.ru (Elektron kutubxona)

21. www.saipro.uz ("Saipro" reyting agentligi rasmiy sayti)

Samarqand iqtisodiyot va servis instituti tomonidan ishlab chiqilgan va tasdiqlangan.

Mavzu/modul mas'uliyati:

E.A. Nozimov – SamISI, "Investitsiya va innovatsiyalar" kafedrasi assistenti